

CARLES RIBA I LES TRADUCCIONS DE LES RONDALLES DELS GERMANS GRIMM*

EMILI SAMPER PRUNERA
(Universitat Rovira i Virgili)

1 LES RONDALLES DELS GERMANS GRIMM

L'aparició el 1812, fa tot just dos-cents anys, dels *Kinder- und Hausmärchen* (KHM) dels germans Jacob (1785-1863) i Wilhelm (1786-1859) Grimm va significar desvetllar l'interès i la curiositat per les rondalles a Europa. Interessats en la tradició folklòrica germànica, els germans Grimm van donar a conèixer amb aquest recull les seves recerques en matèria rondallística procedents de fonts orals. D'aquesta manera formaren la primera col·lecció de rondalles recollides de la tradició oral. Publicada a Berlín en dos volums (1812 i 1815), la segona edició del recull (1819), acompanyada posteriorment d'un pròleg i un volum de notes (1822), va encetar l'estudi de la rondallística com a disciplina científica, donant així un pas més enllà de l'interès innocent i de la seva consideració exclusiva de producte destinat a un públic infantil i no pas com a matèria d'estudi científic (Pujol 2010: 8). En el primer volum predomina la intenció de ser fidels a la transmissió sense alterar la seva forma essencial, motiu pel qual van rebre crítiques que reclamaven una forma més literària. De fet, Jacob Grimm creia que els textos originals podien ser reelaborats sempre que no es traïa la seva forma originària i que l'editor no hi afegís aportacions de la seva collita. Wilhelm, per la seva banda, no era del tot contrari a una reelaboració més literària, com es veu en les noves versions d'algunes rondalles que fa en època tardana. Al segon volum, es produeix un canvi d'estil i de cert contingut amb la supressió de tota expressió no apta per a un públic infantil, fruit d'aquestes crítiques rebudes (Uther 2008).

Des de la seva publicació, les rondalles dels germans Grimm s'han traduït a més de 160 llengües. La seva introducció a Espanya la devem, pro-

* Aquesta comunicació forma part de la investigació del Grup de Recerca Identitats en la Literatura Catalana (GRILC) reconegut per la Generalitat de Catalunya (2009 SGR 644) i s'emmarca en una línia d'investigació sobre literatura popular catalana que ha rebut finançament del Ministeri d'Economia i Competitivitat a través del projecte d'I+D FFI 2009-08202/FILO.

bablement, a Marià Aguiló (1825-1897) a principis de la dècada dels cinquanta del segle XIX, per via del francès (Guiscafrè 2008: 32-33), tot i que la referència més antiga documentada actualment és de Manuel Milà i Fontanals (1818-1884) l'any 1853, encara que no se sàpiga quin és el seu origen (Pujol 2004: 67). En tot cas, podem establir, partint de Pujol (2010: 20), el panorama següent pel que fa a les traduccions de les rondalles dels Grimm en espanyol: l'any 1862 es publiquen deu rondalles al *Semanario Popular* (Cubero 1956: 103);¹ el 1866 José S. Viedma en tradueix una antologia amb el títol *Cuentos escogidos de los hermanos Grimm* (Madrid, Imp. y Libr. De Gaspar y Roig); del 1885 data la traducció antològica d'Emma von Banaston i de 1886 la de Nicolás Estévanez, *Cuentos de los hermanos Grimm* (París, Librería Espanyola de Garnier Hermanos). Algunes d'aquestes traduccions no estaven fetes a partir de l'original alemany, sinó que provenien de traduccions antològiques franceses anteriors: de l'any 1846 els *Contes de la famille* traduïts per N. Martin i Pitre-Chevalier (París, J. Renouard), del 1848 els *Contes de la famille* traduïts també per N. Martin i, sobretot, de 1855 els *Contes choisis des frères Grimm* traduïts per Frédéric Baudry, amb il·lustracions de Bertall (París, Hachette & Cie.) (Pujol 2004: 67-68).

No és fins ben entrat el segle XX que trobem les primeres traduccions antològiques en català que ens arriben de la mà de Carles Riba (1893-1959). La «Biblioteca Literària» de l'Editorial Catalana acull, en els números 15 i 28, dos volums que porten per títol *Contes d'infants i de la llar* (traducció acurada del títol alemany original), publicats el 1919 i el 1921, amb una antologia de l'aplec dels germans Grimm. De fet, abans de la publicació d'aquest primer volum, ja havien aparegut en publicacions periòdiques algunes adaptacions i traduccions d'aquestes rondalles al català, però de manera individual i sense la voluntat de constituir una antologia com la de Riba.²

1. Totes al volum 1: «La liebre i el erizo» (KHM n. 187), p. 31; «El huso, la lanzadera y la aguja» (KHM n. 188), p. 63; «Los tres hermanos» (KHM n. 124), p. 85; «Los regalos de los enanos» (KHM n. 182), p. 103; «Los tres pelos de oro del diablo» (KHM n. 29), p. 168; «La infiel Eva» (KHM n. 180), p. 199; «Los tres ramos verdes» (Kinderlegenden n. 6), p. 215; «El judío en las espinas» (KHM n. 110), p. 231-232; «La sepultura» (KHM n. 195), p. 319-320; i «Juan el fiel» (KHM n. 6), p. 329-331.

2. Així, per exemple, Mateu Obrador i Bennàssar adapta «Sa llebra y s'erissó» (KHM n. 187) a les pàgines del *Museo Balear de Historia y Literatura, Ciencias y Artes* l'any 1876 (adaptació que també apareix a *Lo Gay Saber, L'Ignorància i La Roqueta*), l'any 1889 es publica a *La Tortuga* una traducció de la rondalla «Tres germans» (KHM n. 124) i l'any 1909, Josep Massó i Ventós en publica diverses traduccions a *La Rondalla del dijous*: al número 15 «L'Aigua de la Vida» (KHM n. 97) i «Rumpelstilzchen» (KHM n. 55) i al número 25 «El príncep granota» (KHM n. 1) i «En Joan i l'Agneta» (KHM n. 15). Per a la referència completa d'aquestes versions i més exemples, vegeu BiblioFolk, la base de dades en línia del projecte «Repertori Biobibliogràfic de la Literatura Popular Catalana» que conté informació bibliogràfica de les publicacions impreses referides a la literatura oral popular i al folklore i als seus recol·lectors i investigadors en el territori corresponent a l'àmbit de la llengua catalana en el període 1778-1959.

2 CARLES RIBA, TRADUCTOR DE L'ALEMANY

Aquesta traducció d'una selecció de les rondalles dels germans Grimm per part de Carles Riba cal situar-la en els seus anys de joventut, en el moment en què estudiava la llengua alemanya, i com a exercici d'aquests estudis. El mateix escriptor recorda aquesta etapa en una entrevista publicada a les pàgines de *La Humanitat* el 21 d'abril de 1935:

«Vaig començar a aprendre l'alemany en els meus temps d'estudiant amb el Dr. Burgada, de l'Institut Balma. Aleshores, ja tenia molta afició a traduir aquest idioma. Recordo que per a fer pràctiques els que estàvem més avançats en els estudis ja ens feien traduir alguns fragments dels *Contes de Grimm*» (s. n. 1935).

La relació de Carles Riba amb Alemanya es consolida a finals de 1921, quan obté un ajut d'estudis de la Mancomunitat que li permet establir-se una temporada a Munic per assistir als cursos que feia a la universitat el professor Karl Vossler. D'aquesta estada a Munic i de la posterior a Hamburg (el 1922), Riba en va treure, a més de l'experiència, el descobriment de la poesia de Hölderlin, que va significar una nova etapa tant vital com literària (Medina 2007: 174-175).

Durant aquests anys (1918-1921), Josep Carner és el director literari d'Editorial Catalana i demana a Riba que tradueixi una selecció de les rondalles dels Grimm per a la «Biblioteca Literària». L'escriptor s'aboca a aquesta tasca amb poc més de vint-i-cinc anys. No es tracta, però, del seu primer encàrrec com a traductor. Els precedents més immediats són una versió primerenca de les *Bucòliques* de Virgili (1911) i els dos volums de les *Històries extraordinàries* d'Edgar Allan Poe (1915-1916) (Miralles 1999: 244). Aquesta traducció dels Grimm sí que és, però, la seva primera incursió en la llengua alemanya.

La traducció dels *Contes d'infants i de la llar* cal ubicar-la en un context determinat, que no és altre que el seguiment dels ideals i els propòsits dels noucentistes, exemplificats en la col·lecció dirigida per Josep Carner. Es tractava no només de posar a l'abast dels lectors més joves obres de qualitat, sinó de transmetre una sèrie de valors morals i pedagògics. I les rondalles dels Grimm s'ajusten perfectament a aquestes idees. Es feien servir com a llibre de lectura en escoles privades, potenciant la divulgació de la literatura catalana en l'ensenyament alhora que comunicaven una sèrie de valors de caire universal. De manera paral·lela, traduccions com les de Riba servien com a aprenentatge de la pròpia llengua per als mateixos escriptors i per a consolidar el català com a llengua literària apta per a qualsevol gènere (Soler 2011: 69). Tot i la diferència existent, cronològicament, entre la publicació original de les rondalles dels Grimm i la traducció de Riba, el context en què aquesta apareix és idoni, fet que es demostra amb l'acollida que van tenir aquests volums.

Pel que fa a la llengua i l'estil utilitzats per Riba en aquesta traducció, és interessant veure què hi diu ell mateix amb motiu de la nova traducció que apareixerà l'any 1935:

«Cal remarcar que aquests contes a Alemanya tenen l'aire de totes les rondalles de poble, amb el seu característic lèxic i sintaxi pintoresca. Jo he procurat el més possible conservar les essències de l'estil [...]. En aquests contes de Grimm en la meva tasca de traducció no he fet cap esforç extraordinari. Ha estat com una mena de descans d'altres feines importants que pesen sobre meu... Tanmateix em cal constatar que més o menys m'interessava retrobar aquest llenguatge simple, ingenu, directe i pintoresc en què es caracteritza la rondalla, i si voleu que us digui la veritat, m'ha costat un xic de retrobar-lo» (s. n. 1935).

Així doncs, el treball lingüístic hi és, però el més important, seguint la ideologia noucentista apuntada anteriorment, és afegir a la cultura catalana un text clàssic com aquest i fer-lo accessible als lectors més joves per tal de transmetre uns valors pedagògics concrets. Alguns dels aspectes lingüístics de les traduccions han estat estudiats per Balasch (1987: 240-251), confrontant el text original alemany amb la traducció d'en Riba. Sense entrar en aquests detalls lingüístics, el que interessa remarcar per entendre la importància de la publicació d'aquesta traducció és la seva intencionalitat:

«En la lectura d'aquestes traduccions de Riba confrontada amb els textos alemanys hi ha omissions, afegitons, inexactituds d'abast cada vegada diferent. Però aquí això no és important. Aquí Riba no sotmetia la seva tasca, que hom endevina alguna vegada feta amb presses, a un garbell crític. Escriu directament per a un públic, els infants, que quedaran impactats per la bellesa de la contalla, per l'interès que promou, i per la llengua. I aquí importa només això» (Balasch 1987: 251).

3 LES EDICIONS DE LES RONDALLES: DESCRIPCIÓ I CONTINGUT

El mes d'abril de 1935 Carles Riba fa una nova tria de les rondalles dels germans Grimm, ara amb el títol de *Rondalles de Grimm*, per a l'Editorial Joventut, que s'acompanya amb il·lustracions de l'artista anglès Arthur Rackham (1867-1939).³ Aquesta primera edició inclou, a més de 27 il·lustracions, 20 làmines a color. Aquesta nova antologia conviurà, aquests anys, amb altres traduccions al català de les rondalles dels Grimm. Així, l'any 1931, l'editorial Mentora publica, dins la col·lecció «Contes d'Ahir i d'Avui», una sèrie d'adaptacions fetes pel folklorista Valeri Serra i Boldú i il·lustrades per Jesús Sánchez Tena.⁴ Aquesta edició publicada per

3. Es tracta d'una edició que apareix simultàniament en català i castellà, traduïda en aquest segon cas per María Luz Morales.

4. Dels vint-i-quatre títols publicats entre 1931 i 1936, deu corresponen a rondalles dels germans Grimm, que apareixen el 1931: 1. *Toni i Guideta. Blancaneu i Rosavera. Rumpelstiltskin*; 2. *Mariagneta. Falada o la mala criada i el bon cavall*; 3. *El sastre valent. La Ventafores o la sabateta d'or. Les tres filadores*; 4. *Ninureta. L'escolà sense por. El rei i el Pòs*; 5. *La vella de les oques. El jueu ballari*; 6. *Els tres pèls del*

l'Editorial Joventut ha tingut diverses reedicions (la novena data de juliol de 1999) i les mateixes traduccions de Carles Riba han estat objecte de noves edicions, com les que trobem dins la col·lecció «Moby Dick» als anys vuitanta en dos volums (1986 i 1988).

A continuació, revisarem el corpus format per totes les traduccions de Carles Riba de les rondalles dels germans Grimm, recollit en el quadre annex, que inclou la informació següent:

- títol alemany original;
- títol català de la traducció feta per Carles Riba;
- GA [*Große Ausgabe*]: número d'ordre en què es publica la rondalla en l'anomenada «edició gran», que és el que s'ha agafat com a principal;
- KA [*Kleine Ausgabe*]: número d'ordre en què es publica la rondalla en l'anomenada «edició petita»;
- els anys que apareixen a continuació corresponen a la data de publicació de les diferents edicions traduïdes per Riba. Com en els casos anteriors, el número fa referència a l'ordre en què apareixen les rondalles dins de cada recull. Per a l'edició de 1935 s'ha distingit entre 1935¹ [primera edició] i 1935 [reedicions posteriors].
- ATU [Aarne-Thompson-Uther]: assenyala el tipus rondallístic que li correspon al conte, segons l'índex internacional d'Uther (2004) o segons AaTh [Aarne-Thompson] (Aarne / Thompson 1961).⁵

Per començar, cal distingir entre les anomenades edició «gran» i «petita» esmentades anteriorment. La *Große Ausgabe* [edició gran] correspon a la tercera edició, publicada l'any 1837, i inclou tot el corpus recollit pels germans Grimm, amb el volum de notes i observacions. La *Kleine Ausgabe* [edició petita] data del 1825, està formada per una antologia d'una cinquantena de rondalles, no inclou el volum de notes i s'adreçava a un públic infantil.⁶ Va ser precisament aquesta edició petita la que va tenir una major difusió fora d'Alemanya (Pujol 2010: 12-13; Bolte / Polívka 1913-1932, vol. IV: 475-476) i la que va fer conèixer les rondalles dels Grimm arreu.

dimoni. En Patufet. El llop i els cabridets; 7. Caputxeta vermella. El rei de la muntanya d'or. Els sis que tot ho poden; 8. Els gnoms del tossal. La taula, el ruc i el bastó. Els músics de Brema; 9. Els prínceps encantats. La princesa del pèsol; 10. Jepó i Jepet. La vestidura invisible de l'Emperador. Joan Soc.

5. S'assenyala el tipus AaTh en aquells casos en què el tipus rondallístic s'ha suprimit a la revisió feta a ATU.

6. Aquesta «edició petita» va néixer a partir de l'èxit de les *German Household Stories* de l'any 1823, una selecció de rondalles traduïdes a l'anglès per Edgar Taylor i David Jardine, acompanyades d'il·lustracions de George Cruikshank.

En el quadre annex, observem com, de tot el corpus rondallístic grimmià traduït per Riba i format per un total de 66 contes, 24 corresponen a rondalles incloses en aquesta antologia (KA). Això ens permet confirmar, d'entrada, que Riba va utilitzar l'edició completa dels germans Grimm per a les seves traduccions, i no pas aquesta antologia. Recordem que la *Große Ausgabe* està formada per 200 rondalles (*Kinder- und Hausmärchen*) i 10 llegendes d'infants (*Kinderlegenden*).⁷ Riba va traduir, per tant, el 31% del corpus total. Si entrem en detall, veiem com l'edició dins la «Biblioteca Literària» és la més completa de totes, amb 46 rondalles: 19 corresponen al volum de 1919 i 27 al de 1921. El volum publicat per Joventut inclou 30 rondalles, en el cas de la primera edició (1935¹) i 28 en les posteriors reedicions. Pel que fa a l'edició més recent dins la col·lecció «Moby Dick», el contingut està format per 36 rondalles: 13 corresponen al volum de 1986 i 23 al de 1988. Vegem a continuació els detalls més rellevants de les edicions examinades.

El segon volum dels *Contes d'infants i de la llar* (1921) es tanca amb el relat «Els tres tanys verds» que prové de la secció final del recull dels germans Grimm destinada a les llegendes d'infants (*Kinderlegenden*). És l'únic relat que Riba escull d'aquesta secció per a incloure'l dins aquesta antologia i no tornarà a aparèixer més endavant.

La primera edició de l'editorial Joventut (1935¹) presenta diferències respecte a les posteriors reedicions pel que fa al contingut. Així, aquesta edició recull 30 rondalles, mentre que les posteriors en recullen 28. Les dues rondalles que no tornen a aparèixer són «El jueu dins la bardissa» i «El rei Barba-de-griva». En tots dos casos es tracta de rondalles que no trobem tampoc en la traducció anterior publicada a la «Biblioteca Literària». L'absència d'aquestes rondalles en les reedicions posteriors afecta, com és lògic, la numeració i també l'ordre dels textos, a més de fer disminuir les il·lustracions d'Arthur Rackham, que passen de 27 a 25. Tampoc apareixen en aquestes reedicions les làmines a color de la primera edició.

Fent una panoràmica del contingut de les dues antologies preparades per Riba (1919, 1921 i 1935¹), ens trobem amb 10 rondalles que apareixen repetides. Es tracta de: «La serp blanca», «La Cendrosa», «Blancaneu», «L'oca d'or», «L'ocatera», «El rei de la muntanya d'or», «L'aigua de la vida», «La llum blava», «El Janferrís» i «El nap». Les traduccions que hi apareixen no són exactament iguals a les dues edicions. Les diferències bàsiques les trobem en el lèxic, tot i que no són les úniques. Per a veure els canvis introduïts per Riba en la nova edició dins l'editorial Joventut, prendrem com a exemple la primera d'aquestes rondalles que apareix a les dues

7. Cal tenir en compte la presència de dues rondalles amb el número cent cinquanta-u: n. 151. «Die drei Faulen» [Els tres dropos] i n. 151*. «Die zwölf faulen Knechte» [Els dotze criats mandrosos], ambdues versions del tipus ATU 1950.

edicions («La serp blanca»). S'assenyala en primer lloc la forma que es publica en l'edició de 1919 i, a continuació, la forma que trobem en l'edició de 1935¹. L'escriptor opta per unes formes lèxiques més estàndards (tant en noms com adjectius, adverbis o possessius) alhora que esmena algunes formes incorrectes: delit/tast, desassossec/neguit, neguit/angúnia, estretor/destret, matusseres/barroeres, jovencell/jovenet, corbissons/corbatons, formosura/bellesa, galan/galà, complerta/satisfeta, miserosa/trista, cabussat/cabussat, senyalada/assenyalada, per tot/pertot, llurs becs/els becs, l'abellia/li abellia, de nou/de bell nou, tot d'una/de seguida, ensems/al mateix temps, de bell nou/de nou. Pel que fa a les formes verbals i a la concordança, trobem: conferida/conferit, féu venir/va fer venir, bocallejaven/boquejaven, voleiaven/voletejaven, de morir/morir, occí/matà, menar-la/portar-la, obira/albira, s'atansaven/s'apropaven, ser/ésser, romanqué/restà. El resultat d'aquests canvis, que tendeixen a les solucions més estàndards, és probablement una lectura més àgil i més propera al públic infantil.

Pel que fa a l'edició més recent publicada dins la col·lecció Moby Dick, es tracta d'una antologia temàtica que inclou propostes de treball adreçades als lectors més joves. Pel que fa al contingut, no s'inclouen de manera deliberada les rondalles més conegudes. Concretament, el primer volum (1986) reuneix les narracions relacionades amb l'àmbit meravellós i fantàstic i el segon volum (1988), les rondalles de caire realista que tracten temes com l'enginy, l'astúcia o l'humor. Aquesta divisió respon a la voluntat dels editors moderns i refà l'ordre de les rondalles que presenta Carles Riba en els volums originals (1919, 1921 i 1935¹). Pel que fa al text, es complementa la comprensió dels mots menys actuals amb anotacions lèxiques.

4 CONCLUSIONS

Tot i l'existència de traduccions anteriors de les rondalles dels germans Grimm (antològiques en espanyol i puntuals en català), no és fins a l'arribada de Carles Riba que trobem una selecció d'aquestes rondalles traduïdes directament de l'alemany i feta amb una voluntat d'antologia. Dins la «Biblioteca Literària» de l'Editorial Catalana primer (1919 i 1921) i a l'Editorial Joventut després (1935), Riba acosta als lectors catalans aquesta obra tan important de la rondallística i de la literatura universal i ho fa d'una manera que ha perviscut fins als nostres dies, amb nombroses reedicions i noves antologies (com les de 1986 i 1988). Aquestes traduccions responen a una voluntat concreta que no és altra que la dels ideals noucentistes, fet que es demostra no només per publicar-se en una col·lecció ben específica (dirigida i orientada per Josep Carner seguint aquesta ideologia), sinó també pel seu doble paper com a obra literària de qualitat que es podia (i s'havia de) llegir en català i per la transmissió als lectors més joves

d'uns valors que contienien els textos originals. No ens trobem, probablement, amb la millor traducció feta per Riba si es compara amb treballs posteriors, però les diferències entre les dues edicions que va curar el traductor ens mostren, pel que fa a la llengua, el treball de revisió dut a terme, així com el valor d'aquest període d'aprenentatge. Per tot plegat, aquestes traduccions de les rondalles dels germans Grimm fetes per Riba esdevenen una obra que sobrepassa, de lluny, el seu caràcter inicial d'encàrrec per esdevenir un referent en les traduccions dels contes originals alemanys.

ANNEX

Títol alemany	Títol català	GA	KA	1919	1921	1935'	1935	1986	1988	ATU
Marienkind	L'infant de Maria	3	2		1				11	710
Märchen von einem, der auszog, das Fürchten zu lernen	Conte d'un que se n'anà pel món per aprendre de tremolar	4	3			28	27			326
Der Wolf und die sieben jungen Geißlein	El llop i els set cabrits	5	4			7	9			123
Der treue Johannes	El fidel Joan	6	5	1				2		516
Die zwölf Brüder	Els dotze germans	9	7		2			7		451
Das Lumpengesindel	La genteta	10	8	2					2	210
Rapunzel	Repunxó	12		3				3		310
Hänsel und Gretel	Ton i Guida	15	12	4				1		327A
Die weiße Schlange	La serp blanca	17		5		6	5			673+554
Strohalm, Kohle und Bohne	El bri de palla, la brasa i la fava	18		6					3	295
Das tapfere Schneiderlein	El sastrinyol valent	20		7					1	1640+1051+1052+1060+1062+1115
Aschenputtel	La Cendrosa	21	14	8		5	4			510A
Von dem Mäuschen, Vögelchen und der Bratwurst	El ratolí, l'ocellet i la salsitxa	23			3				12	85
Die sieben Raben	Els set corbs	25	16			25	24			451
Der gescheite Hans	El Jan eixerit	32				12	11			1685+1696
Die drei Sprachen	Els tres llenguatges	33				13	12			517+671
Der Schneider im Himmel	El sastrinyol al cel	35		9					4	800
Die Hochzeit der Frau Fuchsin	El casament de la senyora Guilla	38				26	25			65
Die Wichtelmänner	Els follets i el sabater	39				9	7			AaTh 503*

Títol alemany	Títol català	GA	KA	1919	1921	1935 ¹	1935	1986	1988	ATU
Dornröschen	Englantina	50	24			3	3			410
König Drosselbart	El rei Barba-de-griva	52	26			29			9	900
Sneewittchen	Blancaneu	53	27	10		1	1			709
Der goldene Vogel	L'ocell d'or	57		11				4		550
Der Frieder und das Katherlieschen	El Frederic i la Caterina	59	30	12					5	1387+15 41+1291 +1653+ 1383+17 91+1696
Die zwei Brüder	Els dos germans	60		13				5		567+300 +303
Die Bienenkönigin	La reina de les abelles	62				8	6			554
Die goldene Gans	L'oca d'or	64		14		20	19			571+513 B
Jorinde und Joringel	Jorinda i Jorindel	69	32	15				6		405
Die drei Glückskinder	Els tres minyons de sort	70		16					6	1650+12 02+1281 +1651+ 1282
Sechse kommen durch die ganze Welt	Sis que van per tot lo món	71		17					7	513A
Der Wolf und der Mensch	El llop i l'home	72				10	8			157
Der Fuchs und die Katze	La guineu i el gat	75				14	13			105
Die Nelke	El clavell	76				2	2			652+407
Das kluge Gretel	La Guida eixerida	77				22	21			1741
Bruder Lustig	Germà Joliu	81		18					8	785+330
Hans im Glück	En Joan de la sort	83	33		4				13	1415
Das singende springende Löweneckerchen	L'alosa que refila i s'enfila	88				16	15			425A
Die Gänsemagd	L'ocatera	89	35	19		19	17			533
Der junge Riese	El gegant jove	90			5				14	650A
Der König vom goldenen Berge	El rei de la muntanya d'or	92			6	23	22	8		400+810 +518+9 74
Die kluge Bauern- tochter	La pageseta prudent	94	36		7				15	875
Das Wasser des Lebens	L'aigua de la vida	97			8	21	20			551
Doktor Allwissend	El Doctor Tothosap	98	37			24	23			1641
Der Zaunkönig und der Bär	El reietó i l'ós	102	38		9				16	222
Der Jude im Dorn	El jueu dins la bardissa	110	42			4			10	592
Der Dreschflegel vom	La batolla del cel	112			10				17	1960A+

Títol alemany	Títol català	GA	KA	1919	1921	1935'	1935	1986	1988	ATU
Himmel										1960G+ 1174
Vom klugen Schnei- derlein	El sastrinyol eixerit	114	43		11				18	850+106 1+1159
Das blaue Licht	La llum blava	116			12	18	18			562
Der Krautesel	L'amanida	122				27	26			567+566
Die drei Brüder	Els tres germans	124	44		13				19	654
Die vier kunstreichen Brüder	Els quatre germans destres	129	45			15	14			653
Der Fuchs und das Pferd	La guineu i el cavall	132				17	16			47A
Die zertanzten Schuhe	Les sabates balladores	133			14			9		306
Der Eisenhans	El Janferrís	136			15	30	28			314
Die Rübe	El nap	146			16	11	10			1689A+ 1960D+ 1539+15 35
Die drei Faulen	Els tres dropos	151	48		17				20	1950
Schneeweißchen und Rosenrot	Blancaneu i Rosaverme- lla	161			18			10		426
Der gläserne Sarg	El taüt de cristall	163			19			11		552+410
Der starke Hans	En Joan de la força	166			20				21	650A+3 01
Der Mond	La lluna	175			21				22	
Die Lebenszeit	Els anys de vida	176			22				23	173
Die Gänsehirtin am Brunnen	L'ocatera vora la font	179			23			12		
Die Nixe im Teich	La goja de l'estany	181			24			13		316+313
Das Meerhäschen	La llebreta de mar	191			25					329
Der Grabhügel	La tomba	195			26					1130
Die drei grünen Zweige [KL-Kinderlegenden]	Els tres tanys verds	6			27					756A

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

AARNE, ANTTI / THOMPSON, STITH [AaTh] (1961): *The Types of the Folktale. A Classification and Bibliography*. Folklore Fellows Communications 184, Helsinki, Academia Scientiarum Fennica.

BALASCH, MANUEL (1987): «Carles Riba, traductor de l'alemany». *Carles Riba. La vessant alemanya del seu pensament i de la seva obra*. Barcelona, Edicions del Mall, p. 233-274.

BiblioFolk. Repertori Biobibliogràfic de la Literatura Popular Catalana. Base de dades en línia. <http://bibliofolk.arxiudedefolklore.cat/> [data de consulta: juliol 2012]

- BOLTE, JOHANNES / POLÍVKA, GEORG (1913-1932²): *Annmerkungen zu den 'Kinder- und Hausmärchen' der Brüder Grimm*. 5 vols. Leipzig, Dieterich. (Facsimil en 4 vols. Hildesheim, Olms 1963).
- CUBERO, DOLORES (1956): «El 'Semanario Popular' y sus aportaciones literarias». *Revista de literatura*, vol. 10, p. 82-106.
- GUISCAFRE, JAUME (2008): *El rondallari Aguiló. Transcripció, catalogació i estudi introductor*. Barcelona, PAM.
- GRIMM, LL. JACOB / GRIMM, G. CARLES [1919]: *Contes d'infants i de la llar*. Barcelona, Editorial Catalana, s. d.
- GRIMM, LL. JACOB / GRIMM, G. CARLES [1921]: *Contes d'infants i de la llar. Segona sèrie*. Barcelona, Editorial Catalana, s. d.
- GRIMM, JACOB / GRIMM, WILHELM (1935): *Rondalles de Grimm*. Barcelona, Editorial Joventut.
- GRIMM, JACOB / GRIMM, WILHELM (1986): *Ton i Guida i altres contes. Volum 1*. Barcelona, Edicions Juan Granica.
- GRIMM, JACOB / GRIMM, WILHELM (1988): *El sastrinyol valent i altres contes. Volum 2*. Barcelona, Edicions Juan Granica.
- MEDINA, JAUME (2007): «Carles Riba i Alemanya». PONS, ARNAU / ŠKRABEC, SIMONA (ed.): *Carrers de frontera: passatges de la cultura alemanya a la cultura catalana. Volum 1*. Barcelona, Institut Ramon Llull, p. 174-181.
- MIRALLES, CARLES (1999): «Les traduccions de Riba a la 'Biblioteca Literària'». *Estudis de Llengua i Literatura Catalanes*, vol. 38, p. 243-250.
- PUJOL, JOSEP M. (2004): «Un episodi preliminar de la història de la rondallística catalana: Manuel Milà i Fontanals, 1853». SUNYER, MAGÍ / PUJADAS, ROSER / POY, PERE (ed.): *Literatura i identitats*. Valls, Cossetània, p. 59-79.
- PUJOL, JOSEP M. (2010): «Francesc de S. Maspons i Labrós en la rondallística del seu temps». MASPONS I LABRÓS, FRANCESC DE S.: *Lo rondallaire. Primera sèrie. Segona sèrie*. Valls, Cossetània, p. 7-52.
- s.n. (1935): «Carles Riba, Grimm i Sòfoeles». *La Humanitat*, vol. 5 (21 d'abril, 1935), p. 10.
- SOLER HORTA, ANNA (2011): «Bibliografia i història de la recepció de la narrativa en llengua alemanya a Catalunya (1894-1938)». *Anuari TRILCAT*, vol. 1, p. 3-120.
<http://trilcat.upf.edu/anuari/anuari-trilcat-1-2011> [data de consulta: juliol 2012]
- UTHER, HANS-JÖRG [ATU] (2004): *The Types of International Folktales. A Classification and Bibliography Based on the System of Antti Aarne and Stith Thompson*. 3 vols, Folklore Fellows Communications 284-286, Helsinki, Academia Scientiarum Fennica.
- UTHER, HANS-JÖRG (2008): «Kinder- und Hausmärchen». HAASE, DONALD (ed.): *The Greenwood Encyclopedia of Folktales and Fairy Tales*. Vol. 2. Westport / Connecticut-London, Greenwood Press, p. 535-541.

